

**Р у б р и к а 10-та**  
**Ставлення ОУН(Б)**  
**до дивізії СС “Галичина”**

Дивізія СС “Галичина” не входить в окреслений у рубриці 1-ій предмет дослідження. Вона не має прямого стосунку до ОУН і УПА, хоча окремі бойовики ОУН і військовослужбовці УПА служили в ній, а деякі дивізійники дезертирували і опинилися у підрозділах УПА. Чудово розуміючи принципову відмінність між німецьким військовим формуванням і українськими повстанськими частинами на окупованій німцями

території, опоненти українських націоналістів часто об’єднують ці формування в єдине ціле, щоб обтяжити ветеранів УПА есесівським минулим. Тому є доцільним висвітлити питання про ставлення ОУН(Б) до дивізії СС “Галичина”.

Щоб послабити опір населення на окупованих територіях, німецька адміністрація ставила у привілейоване становище одні народи стосовно інших. В генеральному комісаріаті “Волинь—Поділля” вона протегувала полякам, а у приєднаному до Генерального губернаторства дистрикті Галичина — українцям.

Зокрема, у Кракові широкими неполітичними правами був наділений Український центральний комітет на чолі з В. Кубійовичем. ОУН(Б) спромоглася створити в українській частині Галичини лише нечисленні збройні відділи, які з тактичних міркувань не увійшли в УПА, а були виділені в іншу військову формацію — Українську народну самооборону (УНС).

Після поразки під Сталінградом губернатор Галичини О. Вехтер змусив Кубійовича виступити формальним ініціатором своєї власної (О. Вехтера) ідеї про створення в збройних силах Третього рейху українського з’єднання. Створювати військові формації в рамках вермахту забороняв закон. Вехтер звернувся з відповідним проханням до рейхсфюрера СС Г. Гімmlера, оскільки в рамках СС існувала мережа національних формувань народів окупованої Європи. Той підтримав прохання губернатора, і 28 квітня 1943 р. було оголошено про формування стрілецької (гренадерської) дивізії СС “Галичина”.

Погоджуючись на формування есесівської дивізії внаслідок своєї залежності від нацистської адміністрації, емігрантська інтелігенція виправдовувалася тим, що дивізія “послужить українській справі”. Переконуючи молодь добровільно вступати в дивізію, деякі агітатори навіть зловісну аббревіатуру СС подавали як зашифроване “січове стрілецтво”. Але дивізія була типовим колабораціоністським формуванням, до створення якого гітлерівці приступили вже тоді, коли визначилася поразка Німеччини у світовій війні. Безсумнівно, що ця дивізія вкрай негативно вплинула на “українську справу”.

У передовій статті “Довкола СС стрілецької дивізії Галичина”, надрукованій в органі галицького крайового проводу ОУН(Б) “Бюлетень” наприкінці 1943 р., підкреслювалося: “Необчислимі шкоди може принести нам ця т.зв. галицька дивізія на міжнародному форумі. По наших батьках ми одержали у спадщину марку германофілів. Треба було покласти багато трудів і жертв, зокрема протягом двох останніх років, щоб здобути для українства опінію суверенного політичного чинника. Це нам частково вдалося”<sup>1</sup>.

Західні союзники не видали військовослужбовців дивізії СС “Галичина” Сталіну з формальних причин: вони були громадянами не Радянського Союзу, а Другої Речіпосполитої. Але у повоєнні часи на Заході “бойовий шлях” дивізії ретельно перевірили на предмет встановлення за нею воєнних злочинів. Після перевірки військовослужбовцям дозволили проживання в США.

<sup>1</sup> Цит. за кн.: Прокоп М. Напередодні незалежної України. Спостереження і висновки. — Нью-Йорк — Париж — Сідней — Торонто — Львів, 1993. — С.57 — 58.

#### *Рубрика 11-та*

---

Слід додати, що дивізія СС "Галичина" з порядковим № 14 у військах Waffen — SS нічим не нагадувала елітні есесівські частини, які формувалися з фанатично відданих нацистській доктрині німців і заплямували себе військовими злочинами. Вона нічим не відрізнялася від інших дивізій СС, укомплектованих урожденцями окупованих гітлерівською Німеччиною країн. Історія дивізії СС "Галичина" висвітлена у багатьох книгах, тоді як про існування двох російських дивізій СС (порядкові номери 29 і 30) мало кому відомо.